

άντιψύχι τό, Πελοπν. (Λάστ.) — Γ'Βλαχογιάνν. Γ'υροι άνέμ. 7 *άντιψύχι* Κεφαλλ.

Έκ τοῦ οὐσ. *άντιψυχος*.

Δροσιστικόν ποτόν, άναψυκτικόν ένθ' άν.: *Παγωμένη* είναι από την πείνα και της έβαλε 'ς τὰ χείλη λίγο άντιψύχι από τὸ πιότὸ τοῦ παγουριού Γ'Βλαχογιάνν. ένθ' άν.

άντίψυχος ό, Πελοπν. (Κυνουρ.) *άδίψυχος* Κέρκ. Κρήτ. *άντίψυχο* τό, Ζάκ. Ήπ. Ίος Πελοπν. (Αἶγ. Καλάβρυτ.) Ρόδ. Στερελλ. (Μεσολόγγ.) — ΚΠαλαμ. Φλογέρ. βασιλ. 266 *άδίψυχο* Κρήτ. Κύθν. Μέγαρ. Πάρ. κ. ά. *άντίψ'χου* Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Έκ τοῦ μεταγν. επίθ. *άντίψυχος*.

1) Τὸ ὑπὲρ τῆς ζωῆς παρεχόμενον μαγικόν βότανον άποσοβοῦν τὸν θάνατον Ήπ. Κέρκ. Πελοπν. (Κυνουρ.): *Έφαγε τ' άντίψυχο* (παλαίει νικηφόρως πρὸς τὸν θάνατον) Ήπ. || *Άσμ.*

Τ' εἶν' άρρωστος ό Διγενῆς βαρεῖα γιά νά πεθάνη...

τοῦ φέρνουν τὸν άντίψυχο γιά νά μὴ βγῇ ἡ ψυχὴ του Κυνουρ.

Ό ένας τοῦ παίρνει κρύο νερό κι ό άλλος άφραῖτο μόσκο κι ό τρίτος τὸν άδίψυχο νά μὴ ψυχομαχήση

Κέρκ. || Ποίημ.

Τὸ σιδερόχορτο τρυγᾷν, τ' άντίψυχο μαζώνουν,
τὰ μαγιοβότανα πιότὰ γιά κέρασμα ρουφᾷμε

ΚΠαλαμ. ένθ' άν. 2) *Έμπλαστρον οἰονδήποτε τιθέμενον ἐπὶ τῆς στομαχικῆς χώρας* Ζάκ. Μέγαρ. Πάρ. Πελοπν. (Αἶγ.): *Βάδε του άδίψυχα 'ς τὸ ψυχικό, γιατί θά μείνη (ψυχικό = μέρος κατὰ τὴν στομαχικὴν χώραν)* Μέγαρ.

β) *Ό στόμαχος* Κρήτ. Συνών. *ψυχικό*. γ) Πληθ., τὰ στήθη Ρόδ.: *Βρέξε τὸ κεφάλιν και τ' άντίψυχά του.* 3) Τὸ από τοῦ συναισθήματος μεγάλης πείνης άνακουφιστικόν, ποτόν ἢ τράγημα θεραπεῦον τὴν πρὸς λιποθυμίαν τάσιν, άναψυκτικόν Πελοπν. (Καλάβρυτ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.): *Πᾶρε νά πῆς αὐτὸ γι' άντίψυχο* (οἶον γάλα, οἶνον κττ.) Καλάβρυτ. *Αὐτὸ τὸν κρασάκ' οὐπόπια πῆι άντίψ'χου μέσα μ'* Αἰτωλ. || Φρ. *Δέν πῆρα οὐτ' άντίψ'χου* (δέν έφαγα οὐδ' έλάχιστον) αὐτόθ. β) Μικρὸν διάλειμμα κατὰ τὴν έργασίαν πρὸς άνάπαυσιν Στερελλ. (Αἰτωλ.): *Άφ'οι νά πάρουν νιὰ ψ'χούλλα άντίψ'χου, μὴ πέθανις 'ς τὴ δ'λειά.* Συνών. *ά νά σα 1.*

4) Τεμάχιον ἄρτου ἐκ τῶν διανεμομένων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κατὰ τὰ μνημόσυνα Ίος. Συνών. *συχώριο*. 5) Τὸ ποτόν μαστίχα, τὸ ὁποῖον προσφέρεται εἰς τὰς περὶ τὸν νεκρὸν διανυκτερευούσας γυναῖκας ὡς άναψυκτικόν Στερελλ. (Μεσολόγγ.) 6) Λυχνία μικρὰ ἢ κανδήλιον άναπτόμενον ἐπὶ τρεῖς συνεχεῖς νύκτας μετὰ τὸν θάνατόν τινος εἰς τὴν θέσιν ὅπου ἐξέπνευσε Κύθν. 7) Τεμάχιον ἄρτου ἐντὸς ποτηρίου ὕδατος καὶ πρὸ αὐτοῦ κανδήλιον τὸ ὁποῖον καίει ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατόν τινος ἐν τῷ οἴκῳ Κρήτ.

***άντίψυχων** τῶν, *άντίψυχου* τ', Πόντ. (Κερασ. Σάντ. Τραπ.)

Έκ τῆς προθ. *άντι* καὶ τῆς γενικ. *τῶν ψυχῶν*, ὃ κατὰ παράλειψιν τοῦ οὐσ. *γχορτή*.

Μόνον εἰς τὴν φρ. *Σάββα τ' άντίψυχου* (τὸ ψυχοσάββατον τὸ πρὸ τῆς Κυριακῆς τῆς κρεωφάγου). Συνών. *Ψυχοσάββατο*.

άντιώνω άμάρτ. *άδιώνω* Δαρδαν. (Νεοχώρ.) *άδιώνου* Θράκ. (Κομοτ.) Μέσ. *άντιώνομαι* Πελοπν. (Βαλτέτς.) Έκ τοῦ άρχ. *άντιοῦμαι*.

Έναντιοῦμαι, άνθίσταμαι ένθ' άν.: *Μ' άδιώνει πολὺ Νεοχώρ. Μέρισε, σοῦ κρένω, μὴ μ' άντιώνεσαι Βαλτέτς.* Συνών. *έναντιώνομαι*.

***άντορεύω**, *άδορέζουω* Καλαβρ. (Μπόβ.) *άδορεύω* Άπουλ. (Καλημ.)

Έκ τοῦ Ἰταλ. *adorare*.

Λατρεύω, άγαπῶ ένθ' άν.: *Άσμ.*

Τίποτὸ φέρει πόσο-σο σ'άγαπῶ, ἡ περσόνα σου πῶς τὴν άδορεύω (κάνεις δέν γνωρίζει πόσο σέ άγαπῶ, τὸ πρόσωπό σου πῶς τὸ λατρεύω) Καλημ.

άντούβιανος επίθ. Πελοπν. (Καλάβρυτ. Λακεδ. Σουδεν. Φεν.) *άδούβιανος* Πελοπν. (Οἶν.) *άντούβλιανους* Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Άγνώστου ἐτύμου. Ό τύπ. *άντούβλιανους* ἔχει τὸ λ ἐκ παρετυμ. πρὸς τὸ *τοῦ βλο*.

1) Πείσμων Πελοπν. (Φεν.) Συνών. *πεισματάρης*.

2) Βάναυσος, σκαιὸς Πελοπν. (Καλάβρυτ. Σουδεν.): *Μὴν τὸ χτυπᾷς τὸ ζῶο τὸ καημένο, τί σοῦ φταίει; μίτι άντούβιανος εἶσαι! Καλάβρυτ. Τί άντούβιανος ποῦ εἶσαι! Σουδεν. Συνών. άγροίκτητος B4, άγροίκος (I) I1, χωριάτης. 3) Άνόητος, μωρός, ἡλίθιος Πελοπν. (Λακεδ. Οἶν.) Στερελλ. (Αἰτωλ.): *Αὐτὸς εἶν' άντούβλιανους, γὼ νά τ' δώσου τὸν κουρίτ' μ' γιά γ'ναῖκα; Αἰτωλ. 4) Άνάξιος, οὔτιδανὸς Πελοπν. (Οἶν.)**

άντούκιστος επίθ. άμάρτ. *άδούκιστος* Θράκ. (Σαρεκκλ. κ. ά.)

Έκ τοῦ στερητ. *ά-* καὶ τοῦ επίθ. **ντουκιστός < ντου-κιάζω*.

1) Ό μὴ διπλωμένος, ἐπὶ ὕφασμάτων Θράκ.: *Γιά ιδές τον, σάν άδούκιστο τσεδέρ' εἶναι τὰ μοῦτρα του.* 2) Άτακτοποιήτος Θράκ. (Σαρεκκλ.)

άντιουτε επίθ. Τσακων.

Έκ τοῦ στερητ. *ά-* καὶ τοῦ επίθ. *δουτέ < δίον, δι' ὃ ιδ. *ένδίνω*.

Ό μὴ χτυπηθεὶς ὑπὸ τῶν άκτίνων τοῦ ἡλίου: *Έτσι-γιάμε άντιουτε ὃ ἡλιος* (έξεκινήσαμεν πρὶν άκόμη μᾶς χτυπήση μὲ τὰς άκτίνάς του ὃ ἡλιος).

άντοχή ἡ, λόγ. κοιν. καὶ δημῳδ. Ίων. (Κρήν.) Κάρπ.

Τὸ άρχ. οὐσ. *άντοχή* = τὸ άντέχεσθαι, συνοχή, συνάφεια.

1) Τὸ νά άντέχη τις, καρτερία λόγ. κοιν.: *Έχει άντοχή 'ς τὴ δουλειά- 'ς τὸ κρύο κττ.* Κάρπ. 2) Άντίπνοια Ίων. (Κρήν.) Κάρπ.: *Άσμ.*

Κορίτσιν έτραγούδησε 'ς τὴν άντοχή τ' άνέμου Κάρπ. Κρήν.

άντραβάνα ἡ, Λεξ. Βλαστ. *άνδραβάνα* ΠΓεννάδ. 112 *άνδράβαινα* ΔΔημάδ. Δασικ. βλάστ. Έλλάδ. 84 — Λεξ. Δημητρ. *άντράβαινα* Λεξ. Δημητρ. *άντροῖνα* ΠΓεννάδ. ένθ' άν. — Λεξ. Βλαστ. Δημητρ. *άνδροῖνας* ό, ΔΔημάδ. ένθ' άν. *άνδράβανο* τό, ΔΔημάδ. ένθ' άν. — Λεξ. Δημητρ.

Άγνώστου ἐτύμου.

Τὸ φυτὸν *ανάγυρις* ἢ *δύσοσμος* (*anagyris foetida*), θάμνος τῆς τάξεως τῶν *έλλοβοκάρπων* (*papilionaceae*). Συνών. *ιδ. ἐν λ. άνάγυρος* (II).

άντραγάθημα τό, *άνδραγάθημα* λόγ. σύνηθ. *άντραγάθημα* Σῦρ. κ. ά. — Λεξ. Δημητρ. *άδραγάθημα* Κρήτ.

Έκ τοῦ μεταγν. οὐσ. *άνδραγάθημα*.

Γενναία *πράξις*. Συνών. *άντραγαθία 1.*

άντραγαθία ἡ, *άνδραγαθία* λόγ. κοιν. *άντραγαθία* κοιν. καὶ Πόντ. (Οἶν. Τραπ.) *άντρααθία* Λυκ. (Λιβύσσ.)

άντραγαθιά Θράκ. Πελοπν. (Βούρβουρ.) άδραγαθία Κεφαλλ. ρήτ. Πελοπν. (Λακων.) Σύμ. άδραατία Θήρ. Τò μεσν. ούσ. άντραγαθία, ό έκ του άρχ. άνδρα-αθία. Ό τύπ. άντραγαθία και παρὰ Φορτουνάτ. πρᾶξ. στ. 31 (έκδ. ΣΞανθουδ.) «εις τήν Μισσίνα έδιάβηκα και άντραγαθιές μεγάλες... ήκαμα».

1) Γενναία πρᾶξις, άνδραγάθημα κοιν. και Πόντ. (Οίν. Τραπ.): Λείχνω - κάνω άντραγαθία ή άντραγαθίες. Έκαμε αυτός τήν άντραγαθία του! (έπὶ ψόγου) κοιν. || Άσμ.

Ποιός είδε κόρη λεύτερη νά πάη μακρά 'ς τὰ ξένα νά τή θαροῦν γιά παλληκάρι καλύτερο 'ς τόν κόσμο, νά τή ζηλεύουν τ' ἄρματα και τήν άντραγαθία της;

Θράκ. Συνών. άντραγάθημα. 2) Δύσκολος, έπι-νδυνος έπιχείρησις Λυκ. (Λιβύσσ.): Είδαν ποῦ έκατάφιριν αυτήν τήν άντρααθίαν.

άντραγκάλεσμα τό, άμάρτ. άδραγάλεσμα Μακεδ. (Χαλκιδ.)

Έκ τών ούσ. άντρας και άγκάλεσμα.

Περίπτυξις, άγκάλεσμα άνδρός: Άσμ.

Λέν είνι παραπάτημα, μόν' είν' άδραγάλεσμα.

***άντραγουρίτσι** τό, άντρουγουρίτσι Θράκ. άντρου-γυρίτσι Θράκ. (Άδριανούπ.)

Έκ τών ούσ. άντρας και *άγουρίτσι <άγουρίτσης. Νέος άνήρ, θωπευτικῶς: Άσμ.

Άντρουγουρίτσι μ' νεούτσιου κι νεοσιφανουμένου, κι όντα χειμάζη πουρπατῆς κι όντα βρέχη διαβαίνεις Θράκ.

άντράγουρος ό, Πόντ. (Σάντ. Χαλδ.) άντράγουρας Πόντ. (Άμισ.)

Έκ τών ούσ. άντρας και άγουρος.

Γυνή έχουσα ήθος, τρόπους άνδρός: Άμουν' άντράγου-ρος 'ς όλᾶ τὰ δουλείας ταράσαι (ταράσαι = άναμειγνύσαι) Χαλδ. Πβ. άγωρῖνα 1, άντρογυναῖκα.

άντραδέρφι τό, Λεξ. Δημητρ. άντραέφ' Πόντ. (Σάντ.)

Έκ τών ούσ. άντρας και άδέρφι.

1) Ό μικρός άδελφός του συζύγου Πόντ. (Σάντ.) 2) Ό άδελφός του συζύγου, άντράδερφος Λεξ. Δημητρ.

***άντραδερφοκορίτσι** τό, άντραεφοκόριτς' Πόντ. (Σάντ.)

Έκ τών ούσ. άντράδερφος και κορίτσι.

Ή άγαμος άνδραδέλφη.

***άντραδερφόπουλλον** τό, άντραεφόπον Πόντ. (Σάντ.)

Έκ του ούσ. άντράδερφος και τής ύποκορ. καταλ. -πουλλον.

Ό μικρός άδελφός ή άδελφή του συζύγου.

άντράδερφος ό, άντράδελφος Πόντ. (Οίν. Τραπ.) άντράδελφο Πόντ. (Όφ.) άντράφλος Πόντ. (Κοτύωρ.) άντρά-δερφος σύνηθ. άδράδερφος πολλαχ. άντράδιρφους βόρ. ιδιώμ. άντραδιρφός Στερελλ. (Αίτωλ.) άντράίρφος Ρόδ. άντράερφος Πόντ. (Σάντ.) άντρεάφος Πόντ. (Ίνέπ.) 'ντραίρ-φος Ρόδ. 'ντρείρφος Ρόδ. Θηλ. άντραδέλφισσα Πόντ. (Οίν. Όφ.) άντραδέλφ'σσα Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.) άντραδέρφισσα Κύπρ. —ΔΛιτέρι. Τζιωπρ. τραούδ. 2, 63 άντραέφ'σσα Πόντ. (Σάντ.) Πληθ. άντραδέλφᾱ Πόντ. (Χαλδ.) άντρα-δέρφια τά, πολλαχ. 'ντραέρφια Ρόδ.

Έκ του μεσν. ούσ. άνδράδελφος. Και ό τύπ. άντρά-δελφος ώσαύτως μεσν. Ό πληθ. άνδραδέλφια και παρὰ Σομ.

Ό άδελφός του συζύγου σύνηθ. || Παροιμ.

Πεθερά καμπάνα έχεις | κι άντραδέρφη σημαντήρι

(χααρακτηριστική τών σχέσεων τής νύμφης πρὸς τήν πεν-θεράν και άνδραδέλφη) Εϋβ. (Κύμ.) || Άσμ.

Και σύ, καλέ μ' άντράδερφε, σῶρε τὸ δρόμο ποῦ 'ρθες Ήπ.

Νά τιμῆς τ' άντραδέρφη νά σέ λένε κυρά νύφη

Πελοπν. (Μαντίν.)

άντρακαρᾶς ό, άμάρτ. άδρακαρᾶς Κρήτ.

Έκ του ούσ. άντρακας και τής παραγωγικής καταλ. -αρᾶς.

Μεγαλόσωμος, ισχυρός άνήρ. Συνών. άνθρωπάτσος, άνθρωποῦκλος, άντρακας, άντραρος, άντρίδι, άν-τρούκλακας, άντρούκλαρος, άντρούκλας, άντρούλ-λιακας.

άντρακας ό, άμάρτ. άδρακας Πελοπν. (Μάν.)

Έκ του ούσ. άντρας και τής παραγωγικής καταλ. -ακας.

Άντρακαρᾶς, ό ιδ.

άντράκι τό, Μήλ. —(Έβδομαδ. Τύπ. 1 'Ιουλίου 1934) άδράκι Κρήτ. άδράτσι Άνδρ.

Έκ του ούσ. άντρας και τής ύποκορ. καταλ. -άκι.

1) Άνήρ μικρόσωμος Άνδρ. Κρήτ.: Καμά, τί άδράτσι είν' ετό; (καμά=καλέ μάννα) Άνδρ. Συνών. άντρίτσι 1.

2) Νέος με άνάπτειν σωματικήν άνδρός Κρήτ. Μήλ. —(Έβδομαδ. Τύπ. ένθ' άν.): Έγινε άλάκερο άντράκι Μήλ. Έγιναν νεαρά άντράκια (Έβδομαδ. Τύπ. ένθ' άν.) β) Μι-κρός παῖς, θωπευτικῶς έν προσφωνήσει πατρός πρὸς τὸ τέκνον του Κρήτ.: Καλῶς τ' άδράκι μου! Έλ' άδράκι μου!

3) Άνήρ άνδρείος, γενναῖος, παλληκάρι Κρήτ.: Άσμ. Μά 'ς τὸ γιουρούσιν ήλαχε γαῖ τὸ Καπετανάκι, μὰ 'κειά σκοτώθηκε γι αυτό, κρῖμα χαημός 'ς τ' άδράκι. Συνών. άντρίτσι 3.

άντράκλα ή, (I) άντράχλα Άθην. Εϋβ. (Κύμ.) Πελοπν. (Σουδεν. Τρίκκ. κ. ά.) —ΠΓεννάδ. 114 —Λεξ. Βλαστ. άδράχλα Άνδρ. άντράκλα κοιν. και Καλαβρ. (Μπόβ.) άδράκλα πολλαχ. άντράκα Καλαβρ. (Χωρίο Ροχούδ.) άντρέκλα Μακεδ. (Κοζ. Σισάν. κ. ά.) 'ντράκα Καλαβρ. (Χωρίο Ροχούδ.)

Έκ του άρχ. ούσ. άνδράχνη. Ή λ. και παρὰ Δουκ.

Άνδράχνη ή λαχανηρά (portulaca oleracea) τής τάξεως τών λυτικωδών (portulacaceae), λαχανικόν άγριον και κηπευόμενον ένθ' άν.: Φρ. Εἶναι γιά άντράκλες! (ανάξιος λόγου) Πελοπν. (Τριφυλ.) Συνών. άντράκλι (I), άντρα-κλίδα, γλιστριδα, χοιροβότανο. [**]

άντράκλα ή, (II) άντράχνα Πόντ. (Σάντ. Τραπ.) Πελοπν. (Μάν.) άντράκλα Χίος άδράκλα Κρήτ. Λέσβ. άντρακλα ΠΓεννάδ. 533 άδρέκλα Κρήτ. άντρακλας Ίων. (Κρήν.) Μήλ. άδρακλας Κεφαλλ. άντραχλος Χίος άδραχλος Κεφαλλ. Κρήτ. (Σέλιν.) άντρακλος Ίκαρ. Κύπρ. άδρακλος Κεφαλλ. άντρουκλος Κύπρ.

Έκ του άρχ. ούσ. άνδράχλη.

1) Κόμαρος ή άνδράχλη (arbutus andrachne) τής τάξεως τών έρεικωδών (ericaceae) ένθ' άν. Συνών. άγριο-κούμαρο 2, άντρακλεᾶ, άντράκλι (II) 1, άντρακλο-κουμαρεᾶ, άντρακλοκούμαρος. 2) Τὸ ὅμοιον φυτὸν λύκιον τὸ Εὐρωπαϊκόν (lycium europaeum) τής τάξεως τών στρυχνωδών (solanaceae) Κεφαλλ. Μήλ. [**]

άντρακλας ό, Κωνπλ. Πελοπν. (Άρκαδ. Όλυμπ.) Σῦρ. Χίος κ. ά. —ΔΒουτυρ. Έπανάστ. ζῶων 40 άδρακλας

